

VÝSLEDKY ÚČTU KULTURY

2019

Lidé a společnost

Praha, 31. 5. 2021

Kód publikace: 090005-21

Č.j.: CSU-005203/2021-63

Zpracoval: Český statistický úřad - Odbor statistik rozvoje společnosti (63), Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS) - Centrum informací a statistik kultury

Ředitel odboru: Martin Mana

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 145
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 073
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 511
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

978-80-250-3124-7 (brožováno)

978-80-250-3125-4 (pdf)

© Český statistický úřad, Praha, 2021

Obsah

1.1. Vymezení a členění sektoru kultury	4
1.2. Zdroje dat a související problémy	6
2. Hospodaření kulturních institucí v roce 2019	8
2.1. Zdroje financování kultury	8
2.2. Mikroekonomický pohled	10
2.2.1. Finanční hospodaření	10
2.2.2. Zaměstnanost	12
2.2.3. Investice	14
2.2.4. Naturální ukazatele	15
2.3. Makroekonomický pohled	16
2.3.1. Základní ukazatele	16
2.3.2. Zahraniční obchod	18
3. Závěr	19
4. Použité zdroje a literatura	21
5. Tabulková příloha	22

1. Úvod

Satelitní účet kultury ČR (dále také „účet kultury“ či „účet“) byl v návaznosti na růstu významu sledování ekonomického rozměru kultury a úkolu vyplývajícího z usnesení vlády ČR č. 1452 z roku 2008 poprvé zpracován v ověřovacím provedení za referenční rok 2009.

V roce 2015 byl usnesením vlády ČR č. 266 k návrhu Státní kulturní politiky na léta 2015 – 2020 (s výhledem do roku 2025) úkol týkající se sestavování Satelitního účtu kultury prodloužen do dalšího období.

Pro prvé ověřovací sestavení kulturního účtu za rok 2009 byl sektor kultury vymezen v rámci dohody zainteresovaných institucí (MK ČR resp. NIPOS a ČSÚ). Na podzim roku 2011 byl však ukončen projekt ESSnet Culture organizovaný Eurostatem, jehož úkolem – mimo jiné – bylo jednotné vymezení sektoru kultury v rámci celé EU. Výsledky výše uvedeného projektu byly zapracovány do novelizované metodiky sestavení kulturního účtu a staly se východiskem pro sestavení účtu za rok 2010 a následující léta. V rámci analytických prací s dlouhodobými časovými řadami těchto dat je však třeba mít na paměti, že s postupem času se rozsah kulturních aktivit zahrnutých do účtu rozšiřoval.

Za období roku 2019 je účet kultury zpracováván již po jedenácté. Současná situace ukazuje, že výsledky tohoto zpracování jsou zvláště významné. Představují výchozí srovnávací základnu pro období následujících let, která jsou či budou poznamenána pandemií Covid-19.

1.1. Vymezení a členění sektoru kultury

Před vlastním zjišťováním a hodnocením ekonomického rozměru kultury je nutné jasně určit rozsah a strukturu objektu, který je předmětem našeho zájmu. Nejdříve je třeba odlišit jeho vymezení z pohledu věcného od vymezení průřezového charakteru, které vychází z účelu resp. funkce a z průběhu dějů v čase. V případě věcného vymezení lze hovořit o jednotlivých oblastech či sférách, poskytovatelích, kulturních a kreativních sektorech kultury a ve druhém případě o tzv. kulturním cyklu.

V souladu s dostupnými mezinárodními dokumenty (EUROSTAT, UNESCO, OECD) rozlišujeme tyto kulturní oblasti vymezené dle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) a označené O.11 – O.19. Kódy příslušných činností CZ-NACE jsou uvedeny v závorce za názvem oblasti:

- kulturní dědictví – O.11 (91.01, 91.02, 91.03, 47.78, 47.79)
- interpretační (scénické) umění – O.12 (90.01, 90.02, 90.04)
- výtvarné (vizuální) umění a řemesla – O.13 (74.10, 74.20, 90.03, část sekce C náležící uměleckým řemeslům)
- periodický a neperiodický tisk – O.14 (58.11, 58.13, 63.91, 74.30, 47.61, 47.62)
- audiovizuální a interaktivní média – O.15 (58.21, 59.11, 59.12, 59.13, 59.14, 59.20, 60.10, 60.20, 47.63, 77.22)
- architektura – O.16 (71.11)
- reklama – O.17 (73.11)
- umělecké vzdělávání – O.18 (85.52)
- správa kultury vč. její podpory – O.19 (84.11 – část náležící kultuře, 94.99.2)

Z praktických důvodů, souvisejících s problémy se získáním a členěním potřebných dat, je nutné výše uvedené oblasti doplnit o další blíže neurčenou oblast, kterou budeme nazývat „neznámá oblast“.

V rámci jednotlivých oblastí rozeznáváme kulturní činnosti (představují či zprostředkovávají kulturní projevy) jako např. činnost muzeí a galerií a dále kulturní služby či statky (např. konzervace a archivace v rámci muzeí či originály zvukových nahrávek). Nositele uvedených kulturních činností, popř. služeb či statků, lze také souhrnně označit za **poskytovatele** kulturních statků a služeb (dále také „poskytovatele“). Mezi ně patří např.

muzea, knihovny, divadla, kina, rozhlas či televize. Nutno dodat, že jejich počet je do značné míry dán pragmatickými důvody spočívajícími v dosažitelnosti statistických dat (zejména cestou statistických zjišťování). Jinými slovy řečeno to znamená, že data o některých významných kulturních aktivitách (např. uměleckých řemeslech, činnosti spisovatelů, malířů či sochařů apod.) v současné době nejsou, popř. z velké části nejsou, k dispozici.

V souladu se zaměřením prováděných statistických šetření v kultuře (KULT) přiřazujeme stávající institucionálně vymezené poskytovatele (respondenty šetření) k obsahově vymezeným kulturním oblastem (odvětvím) tj. O.11 – O.19, takto:

- historická památka – O.11
- muzeum a galerie – O.11
- archiv – O.11
- knihovna – O.11
- divadlo – O.12
- koncertní sál – O.12
- kulturní domy – O.12
- výstavní sál – O.13
- nakladatelství/vydavatelství – O.14
- výrobci a distributoři audiovizuálních děl – O.15
- rozhlas – O.15
- televize – O.15
- školy uměleckého vzdělávání – O.18
- organizace ochrany autorských práv – O.19
- ostatní poskytovatelé – O.11 – O.19

Jak je z uvedeného členění patrné, např. ve velmi významné oblasti architektonických činností (O.16) se žádný jednoznačně vymezený poskytovatel – z důvodu nedostatku odpovídajících dat získávaných statistickými šetřeními – nenachází. Obvykle je rozsah kulturních oblastí širší než činnosti poskytovatelů, kteří jsou do nich zařazeni. Poskytovatelé jsou tak svým způsobem vybranými (statisticky zvláště sledovanými) reprezentanty jednotlivých oblastí, kteří však vyčerpávajícím způsobem nepokrývají celou oblast.

Za údaje o ostatních poskytovatelích se považují zjišťovaná data o činnosti v těch kulturních oblastech, které nelze jednoznačně přiřadit k předcházejícím poskytovatelům (např. maloobchodní prodej knih, starožitností, uměleckých předmětů, tvorba hudebních nahrávek, služby designu, aktivity zpravodajských agentur, správní činnosti ministerstva kultury a jím řízených institucí atd.).

Z podobných důvodů jako v případě oblastí – tj. nemožnosti věrohodného rozčlenění souhrnných dat – je nutné předpokládat i tzv. „neznámého poskytovatele“. V této souvislosti je patrné, že postupné snižování významu (váhy) dat uvedených za neznámou oblast či neznámého poskytovatele v relaci k celkovým údajům za kulturu by mělo být projevem zdokonalování účtu kultury jako takového. To je však velmi obtížný a dlouhodobý úkol související zejména s možnostmi rozšiřování a prohlubování statistického výkaznictví (ochota respondentů, finanční možnosti a pracovní kapacity statistických pracovišť, snahy o snižování administrativní zátěže apod.).

Jak je z výše uvedeného zřejmé, členění poskytovatelů kulturních služeb, které je do značné míry ovlivněno možnostmi získání potřebných dat za danou sféru kulturních aktivit, se může se změnami ve statistickém zjišťování v čase měnit.

Lze použít i jiné členění sektoru kultury než je výše uvedené, které můžeme označit za výchozí či základní. Tak např. kulturní oblasti lze seskupit do čtyř tzv. sfér. Každá z nich odráží rozhodující příbuzné rysy několika oblastí. Za takovou skupinu příbuzných oblastí lze považovat sféru **kulturního (hmotného a nehmotného)**

dědictví, kam patří např. památky, archeologická naleziště, muzea a galerie, archivy a knihovny, dále sféru **živé originální umělecké tvorby** (např. interpretační a výtvarné umění, umělecká řemesla, design, architektura, reklama) a **sféru kulturních medií** (např. film, televize, rozhlas, vydávání videoher a tisk). Čtvrtou sféru – ač ne ryze kulturní – by mohly tvořit **správní (režijní) činnosti** (včetně ochrany autorských práv a podpory kultury), které jsou s kulturou – jako s každou jinou oblastí lidských aktivit – neoddělitelně spojeny a dále umělecké vzdělávání.

Samozřejmě nemalý význam mají i jiná členění kultury. Evropská Komise člení kulturu v zásadě na **kulturní odvětví** a **kreativní odvětví**. Prvý tvoří **kulturní sektor** zahrnující oblasti tradičního umění (výtvarné a interpretační umění, kulturní dědictví) a oblast **kulturních průmyslů** (film a video, televize a rozhlas, videohry, hudba, knihy a tisk), druhý tvoří **kreativní průmysl** (design, architektura a reklamní průmysl) a oblast příbuzných odvětví (výroba PC, přehrávačů apod.). **Příbuzná odvětví však nejsou v účtu kultury zohledněna**. Jak dále uvidíme, toto členění má mimo jiné nemalý význam z pohledu uplatňování tržních vztahů v kultuře a následně i rozdílných ekonomických výsledků kulturních oblastí.

V souvislosti s vymezením kultury z pohledu účelu či času hovoříme o druhém rozměru kultury – **kulturním cyklu**. Ten představuje souhrn fází či etap členících kulturu (resp. její oblasti) na tvorbu či produkci, uchovávání hodnot, šíření kulturních služeb a statků, obchod s nimi, vzdělávání a spotřebu kulturní produkce. Průřezový charakter pojetí kulturního cyklu svým způsobem sektor kultury jako takový překračuje a zasahuje také do jiných odvětví či sfér lidských aktivit (např. vzdělávání, obchod).

Co se týče faktoru času, lze mezi kulturním cyklem a kulturními sférami (skupinami oblastí) nalézt určité styčné body. Zatímco cyklus lze připodobnit k momentálnímu řezu právě probíhajícími kulturními aktivitami, tak sféry člení kulturu z pohledu času. S určitou mírou zobecnění lze říci, že kulturní dědictví vychází z minulosti, živá tvorba produkující kulturní služby a statky spotřebovované v daném čase a na daném místě se váže na přítomnost a média rozšiřující zmíněné služby a statky směřují do budoucnosti.

K výše vymezeným čtyřem sférám lze dodat, že zároveň představují základní etapy kulturního cyklu (uchovávání kulturních hodnot, jejich tvorbu, šíření kulturních služeb a statků, umělecké vzdělávání a související správní činnosti).

Jak ukázaly již výsledky prvního zpracování kulturního účtu za rok 2009, z ekonomického pohledu se vine silná dělicí čára mezi tzv. „tradičními“ a „novými“ kulturními obory či odvětvími. Mezi prvými lze uvést na předním místě celou sféru kulturního dědictví a dále část živé originální umělecké tvorby (divadlo, soubory, festivaly, výstavní sály a kulturní domy a režijní činnosti v kultuře). Tyto aktivity v zásadě nejsou finančně soběstačné a směřuje k nim 50 - 60 % veřejných výdajů na kulturu. Naopak tomu je v případě pořizování zvukových nahrávek, televizního a rozhlasového vysílání, výroby a distribuce audiovizuálních děl, tvorby videoher, architektonických, návrhářských a reklamních činností.

K otázce členění sektoru kultury je třeba dodat, že může být různorodé. Pro jeho odpovídající postižení je podstatné získat potřebná data za co nejnižší části celku, kterým je kulturní sektor jako takový, tj. za jednotlivé oblasti či poskytovatele kulturních služeb. S jejich využitím lze následně uspokojit informační potřeby spojené s různým členěním kulturního sektoru.

1.2. Zdroje dat a související problémy

K sestavení účtu kultury se využívají různorodá data z administrativních zdrojů i ze statistických zjišťování. Do první skupiny patří údaje z **veřejných rozpočtů** (státní rozpočet a místní rozpočty).

Druhou skupinu tvoří zejména data získaná **šetřením v domácnostech** (statistika rodinných účtů, výběrové šetření pracovních sil) a dále statistickým **zjišťováním** přímo u **kulturních institucí** (pod označením KULT). Šetření v domácnostech provádí ČSÚ, který šetří také držitele licencí rozhlasového a televizního vysílání. Data od naprosté většiny dalších kulturních institucí (poskytovatelů) sbírá pomocí výše zmíněného šetření KULT (MK) NIPOS. Některá data (zejména o zpravodajských agenturách, činnosti architektů, fotografické činnosti

a činnosti reklamních agentur, maloobchodu atd.) jsou získávána v rámci šetření tzv. podnikové statistiky ČSÚ (P 5-01). Ze statistického zjišťování tohoto úřadu jsou získávána také data o neziskových institucích (NI 1-01), včetně organizací ochrany autorských práv.

V referenčním roce 2014 byla – v návaznosti na záměry Eurostatu a dle specifikace výrobků uměleckých řemesel provedené Národním ústavem lidové kultury – zkvalitněna metodika kvantifikace obratu zahraničního obchodu s kulturními službami a statky. O rok později došlo k významnému posunu v souvislosti s novým využitím zdroje dat charakterizujícího celkový rozsah živé práce vynaložené v kulturních aktivitách a to jak v institucích s převažující kulturní činností, tak i mimo ně (Výběrové šetření pracovních sil).

Pro potřeby sestavení účtu se dále využívají různé doplňkové zdroje informací. Některé údaje o zaměstnanosti lze čerpat ze statistiky práce a mezd a také z Registru ekonomických subjektů (počty pojištěnců). Uvedená zjišťování provádí ČSÚ, který také dodává makroekonomická data z národních účtů.

Údaje o archivech má k dispozici MV ČR, některé informace o kinech Unie filmových distributorů atd.

Konečně informace o některých kulturních institucích a aktivitách nezahrnutých do pravidelných statistických šetření jsou zjišťována NIPOS u vybraných respondentů jednorázově formou tzv. doplňkových šetření (archivech, umělecká řemesla, amatérská divadla atd.).

Nově – počínaje referenčním rokem 2018 – jsou takto šetřeny i aktivity související s archeologickými nalezišti, které zatím v plném rozsahu do kulturního účtu zahrnuté nebyly.

Nutno dodat, že se na mapě statistického sledování sektoru kultury najdou ještě "bílá místa". Např. umělecká řemesla jsou pokryta jen částečně. Ani v případě zahrnutí daných kulturních aktivit do statistického zjišťování však není získání potřebných údajů snadné. Základní překážkou je vysoká míra neodpovědí (non-response) a to zejména v případě ekonomických údajů, které jsou pro sestavení kulturního účtu nezbytnou podmínkou.

Získáním dat však nesnáze nekončí. Je třeba se vypořádat s problémy souvisejícími s klasifikacemi (CZ-NACE, CZ-COICOP, CZ-ISCO). Údaje o kulturních činnostech jsou velmi často zahrnuty v agregovaných položkách s jinými aktivitami. V případech, kdy nejsou, bývá z úsporných důvodů výběrový soubor šetření nedostatečně velký na to, aby bylo možno získat a dopočítávat výsledky v potřebném podrobnějším členění (např. na čtyři místa CZ-NACE).

Potřebná data jsou z jednotlivých datových zdrojů dostupná v různých termínech. Data o veřejných výdajích jsou k dispozici zhruba pět měsíců, údaje o výdajích domácností osm měsíců a o podnicích či neziskových institucích až třináct měsíců po konci referenčního roku. Podobné to je s dopočtenými údaji sbíranými od kulturních institucí (poskytovatelů). Nejpozději jsou dostupná data ze systému národního účetnictví (více než rok po ukončení referenčního období), která jsou navíc dodatečnými revizemi postupně zpřesňována. Výsledky účtu kultury jsou tedy dostupné až cca 16 měsíců po skončení referenčního roku.

Nemalé rozdíly jsou i v kvalitě informací. Vysokou věrohodnost lze předpokládat u dat týkajících se veřejných výdajů na kulturu, která vycházejí z čerpání státního rozpočtu. Problematictější v tomto směru jsou všechny údaje zjištěné statistickým šetřením, ať už v domácnostech (rodinné účty, výběrové šetření pracovních sil), tak zejména specializovanými zjišťováními v kulturních institucích (výběrová statistická šetření KULT prováděná NIPOS a ČSÚ), dalšími šetřeními ČSÚ v podnicích a šetřeními doplňkovými. Kvalita těchto dat je ovlivněna všemi problematickými okolnostmi, počínaje úplností základního souboru respondentů, metodami sestavení výběrového souboru, mírou neodpovědí, úrovní dopočtů apod.

2. Hospodaření kulturních institucí v roce 2019

2.1. Zdroje financování kultury

Celková výše finančních zdrojů vstupujících do oblasti kultury dosáhla v roce 2019 více než 274,7 mld. Kč (viz tab. č. 1 v příloze). V porovnání s rokem předcházejícím to bylo o 1,9 mld. Kč (o 0,7 %) více. Finančními zdroji se rozumí veškeré provozní příjmy (snížené o zaplacené daně), investiční dotace, přijaté úvěry a půjčky (bez splacených), vlastní vklady, dary apod. získané institucemi s převažujícími kulturními aktivitami během referenčního roku.

Celkový objem finančních zdrojů kultury vykazuje od roku 2013 (kdy v porovnání s r. 2012 o 7,1 % poklesl) růst v průměru o 3,8 % ročně. Růst byl podpořen ekonomickým oživením počínajícím již v roce 2014.

Co se původu finančních zdrojů týče, největší část jich pochází od podniků, na druhém místě jsou přímé výdaje domácností, na třetím veřejné rozpočty, dále je mezinárodní prostředí a neziskové instituce (uvedené pořadí se po řadu let v zásadě nemění).

Jak je zřejmé z následující tabulky zachycující strukturu finančních zdrojů – v šestileté časové řadě je patrná tendence mírného růstu podílu domácností a podniků (soukromých zdrojů) na financování kultury a stagnace podílu veřejných rozpočtů. Absolutní úroveň ostatních zdrojů je poměrně nízká a výkyvy jejich relativních podílů jsou proto velmi proměnlivé. S ohledem na stagnaci veřejné podpory kultury lze pozitivně hodnotit mírný nárůst stupně soběstačnosti kulturních organizací (relace tržeb za vlastní výkony k celkovým výdajům) ve stejném období (o 1,0 %). V oblastech spadajících do tzv. tradiční kultury (kulturní dědictví, interpretační umění aj.) však došlo k poklesu tohoto ukazatele téměř o 3 %.

Tabulka 1 Podíl jednotlivých zdrojů na financování kultury v časové řadě (v %)

Původ zdroje	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Index 2019/14
Veřejné rozpočty	15,9	15,1	14,4	14,2	15,2	15,7	98,7
Domácnosti	20,2	19,8	20,6	19,7	19,0	20,9	103,5
Podniky	61,8	62,3	61,5	63,2	63,8	62,0	100,3
Neziskové instituce	1,1	1,6	2,6	2,2	1,0	0,7	63,6
Ostatní svět	1,0	1,2	0,9	0,7	1,0	0,7	70,0

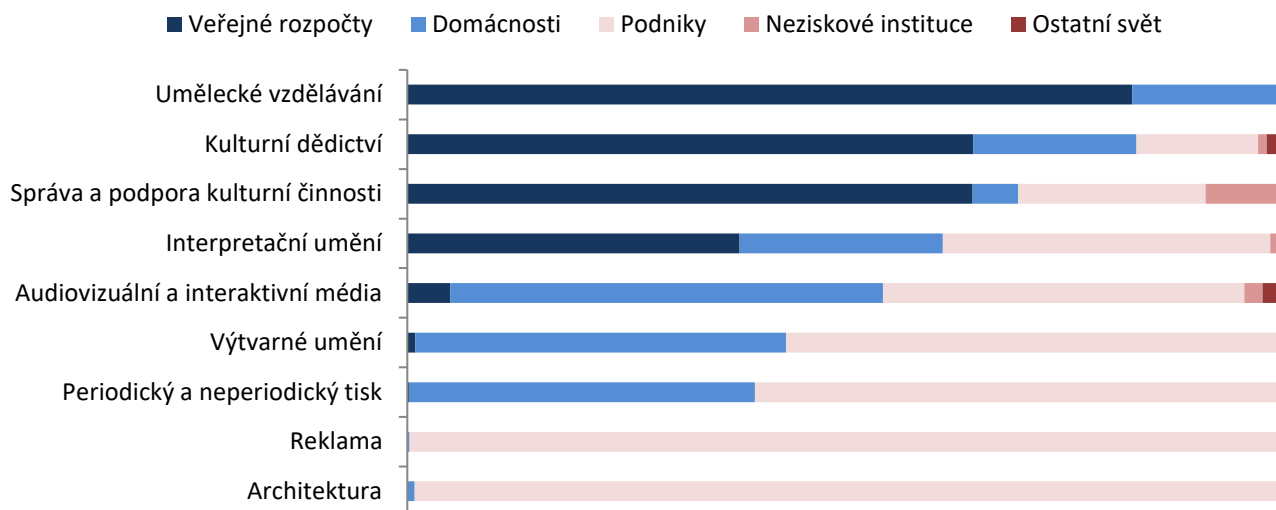
V jednotlivých oblastech kultury je obrázek podílů zdrojů financování poněkud odlišný. To souvisí zejména s odlišnou úrovní rozvoje tržních vztahů v oblasti kultury. Zatímco v kulturním dědictví, uměleckém vzdělávání nebo činnostech správního charakteru jsou rozhodující veřejné rozpočty (s více než 60% podílem). Tržně orientované oblasti jako např. architektura či reklama jsou téměř výhradně financované z podnikových zdrojů. Na financování oblastí jako jsou audiovizuální média, tisk, ale i výtvarné umění se kromě podnikových zdrojů podílejí i přímé platby domácností např. ze vstupného, konsekciónářských poplatků či nákupů knih, časopisů nebo obrazů. Tato relace se v čase v zásadě nemění.

Z pohledu objemu celkových finančních zdrojů byla mezi oblastmi na prvním místě reklama (před audiovizuálními médii a tiskem). Mezi vybranými poskytovateli kulturních služeb nejvíce zdrojů směřovalo do televize (před muzei a galeriemi a divadly) – viz tab. č. 1 a č. 2 v příloze.

Co se týče rozdělení soukromých zdrojů do jednotlivých oblastí, směřovaly soukromé zdroje zejména do reklamy (79,8 mld. Kč), architektury (30,7 mld. Kč), médií (25,4 mld. Kč) a tisku (20 mld. Kč). Na druhé straně méně do oborů živé umělecké tvorby, ve kterých tradičně převažuje účast zdrojů veřejných.

Graf 1 Podíl jednotlivých zdrojů na financování oblastí kultury v roce 2019 (v mld. Kč)

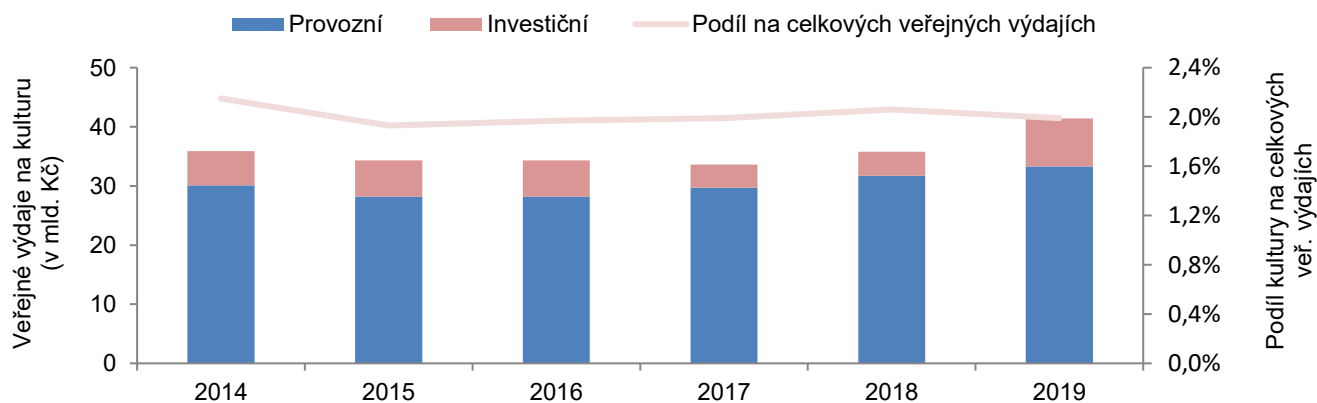
ZDROJ: ČSÚ, NIPOS

Z veřejných rozpočtů bylo v roce 2019 věnováno na kulturu téměř 43,1 mld. Kč, tj. o 1,6 mld. Kč (o 3,9 %) více než v roce předcházejícím. Tato částka představuje konsolidované provozní a investiční výdaje organizačních složek státu, územních samosprávných celků a státních mimorozpočtových fondů (fondu kultury a fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie) na bázi pokladního plnění.

Z celkových výdajů na kulturu z veřejných rozpočtů bylo 35,5 mld. Kč určeno na provozní účely a 7,6 mld. Kč na investice. Veřejné výdaje na provoz tak v porovnání s předešlým rokem vzrostly o 6,5 %, zatímco výdaje na investice o 7 % poklesly. Z pohledu úrovně veřejných zdrojů bylo nejvíce – jak provozních, tak i investičních prostředků – vydáno na kulturu z obecních a městských rozpočtů (69,6 %), a to zejména do oblasti kulturního dědictví, interpretačního umění a uměleckého vzdělávání (v porovnání s rokem 2018 to však bylo o 1,6 mld. Kč méně).

Celková finanční částka věnovaná kultuře v roce 2019 představovala téměř 2 % výdajů veřejných rozpočtů (v předcházejícím roce to bylo 2,1 %). Údaje vychází z informačního systému Monitor Ministerstva financí.

Graf 2 Veřejné výdaje na kulturu

ZDROJ: Monitor státní pokladny, MF

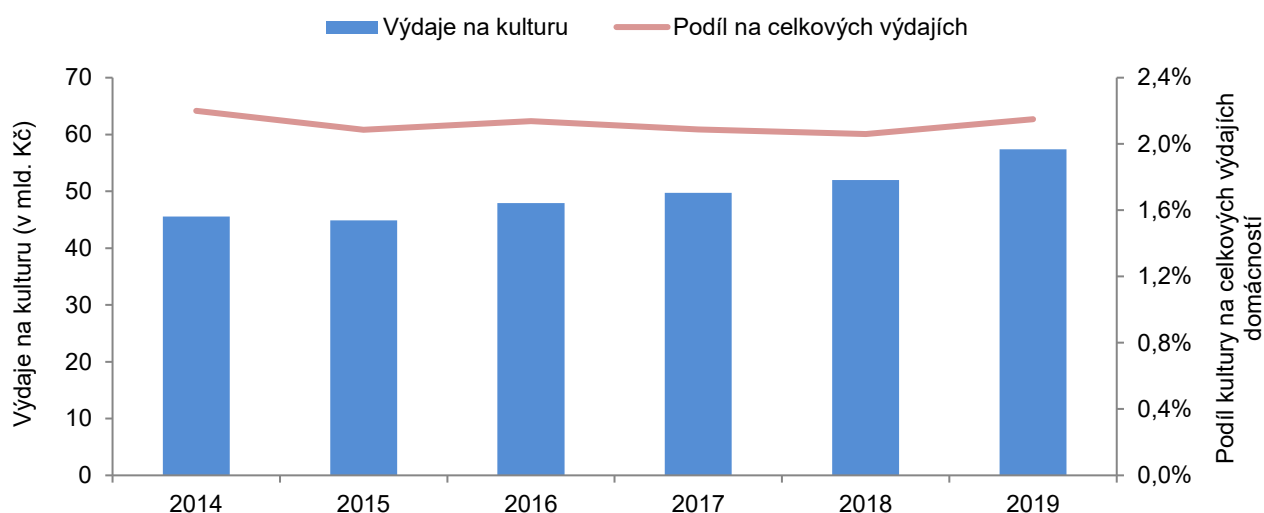
Výdaje domácností na kulturu se v roce 2019 v porovnání s předcházejícím rokem zvýšily o více než 10 % a dosáhly téměř 57,4 mld. Kč. Jejich váha v celkových finančních zdrojích kultury je dlouhodobě stabilní.

Výdaje domácností směřovaly zejména do sféry médií a tisku (televize, rozhlas, kino, knihy a tisk atd.) a to ve výši 40,5 mld. Kč, což představuje z celkových výdajů domácností na kulturu více než dvoutřetinový podíl. Mnohem méně prostředků domácnosti vydaly v oblasti kulturního dědictví, živé umělecké tvorby (interpretační a výtvarné umění) a uměleckého vzdělávání (15 mld. Kč). Výdaje domácností na kulturu mají nejčastěji podobu vstupného, nákupu občerstvení a upomínkových předmětů, řemeslných výrobků, koncesionářských poplatků, jiných poplatků za služby (např. poplatky za sledování placených pořadů přes internet), úhrad školného za umělecké vzdělání nebo úhrad nákupů zboží kulturní povahy (knihy, časopisy, obrazy, starožitnosti atd.).

Pohyb finančních prostředků se v rámci kulturního účtu zachycuje v tzv. domácím (nikoli v národním) pojetí, tj. včetně nerezidentů v tuzemsku a bez rezidentů v zahraničí. Z toho je patrné, že výdaje domácností na kulturu kvantifikované v kulturním účtu jsou ovlivněny i rozsahem cestovního ruchu (výdaji uskutečněnými zahraničními návštěvníky).

Podíl výdajů domácností na kulturu na celkových spotřebních výdajích domácností dosáhl v roce 2019 zhruba 2,2 % (tj. o 0,1 p. b. více než v r. 2018). Údaje o celkových výdajích domácností vychází z dat Národních účtů Českého statistického úřadu.

Graf 3 Výdaje domácností na kulturu

ZDROJ: ČSÚ, NIPOS

V rámci dalších zdrojů financování kultury (62% podíl na celkových zdrojích) mají nejméně významné postavení finanční a nefinanční podniky (170,3 mld. Kč), mnohem menší pak nevládní neziskové instituce (1,95 mld. Kč). Tyto zdroje pochází obvykle z příjmů kulturních institucí za služby, výrobky či zboží, popř. z navýšení stavu úvěrů a půjček a vlastních vkladů.

Zdrojem doplňkového charakteru byly prostředky ze zahraničí (necelé 2 mld. Kč), které se v porovnání s předcházejícím rokem o 0,6 mld. Kč snížily (dotace, granty apod.).

2.2. Mikroekonomický pohled

2.2.1. Finanční hospodaření

Tabulky č. 3, 4 a 10 uvedené v příloze umožňují hodnotit základní ekonomické ukazatele z výkazů zisku a ztrát kulturních institucí získané zejména z podnikových šetření (výkazy P 5 – 01, NI a KULT). Je třeba dodat, že

podniky jsou v rámci těchto šetření zařazovány do jednotlivých odvětví či oborů dle zásady převažující části tržeb, a tak jejich veškeré tržby nutně nepocházejí z aktivit kulturního charakteru. Na druhé straně nejsou zahrnuty podniky, které mohou provozovat i kulturní činnosti, avšak převažující část jejich tržeb souvisí s aktivitami ne-kulturními. Cenou za úplnější pohled, který tak získáváme, je nižší přesnost (resp. čistota) zjištěných dat.

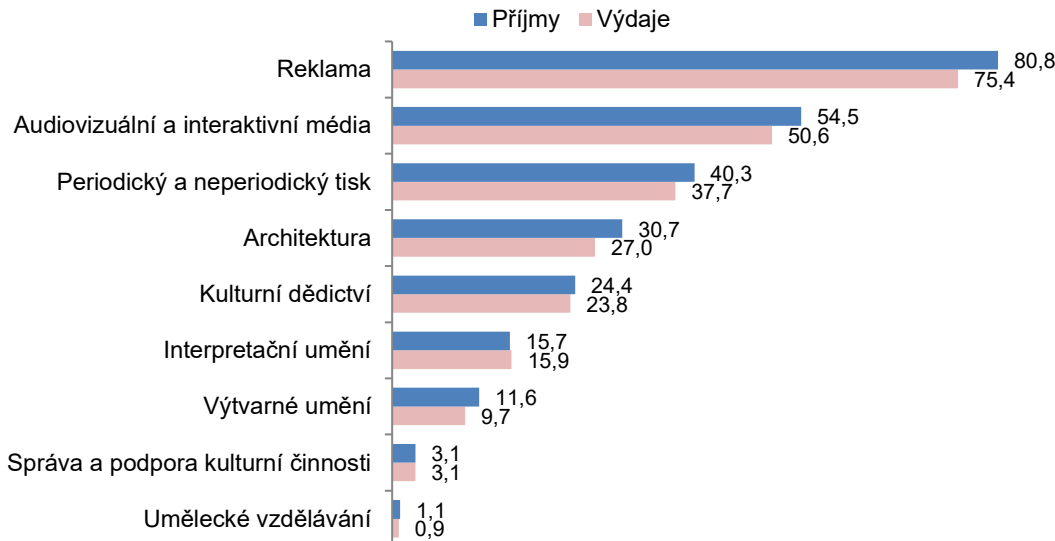
Jak ukazují tab. č. 3, 4 a 10, hospodaření sektoru kultury skončilo v roce 2019 kladným hospodářským výsledkem ve výši 17,8 mld. Kč. Tato částka zhruba odpovídá ziskové marži¹ ve výši 6,2 % (tj. o 0,2 p. b. méně než v roce 2018). Nicméně, také tento výsledek svědčí o tom, že ekonomické oživení pokračující již šestým rokem kulturu ani v roce 2019 neopustilo.

V porovnání s rokem 2018 se základní ukazatele finančního hospodaření vyvíjely méně příznivě. Růst celkových příjmů svým tempem předstihl dynamiku výdajů jen o 0,1 p. b. (0,6 % oproti 0,5 %). V roce 2018 dosáhla tato relace 8,5 % oproti 8,2 % tj. 0,3 p. b.

V rámci meziročního poklesu ziskové marže (z 6,4 % na 6,2 %) došlo k jejímu odlišnému pohybu v různých sektorech kultury v trojsektorovém členění používaném Evropskou komisí. Pozitivní vývoj byl patrný v oblasti tradičního umění (zvýšení ziskové marže z 5,6 % na 6,1 %) a v menší míře i v kulturních průmyslech, naopak k poklesu uvedeného ukazatele došlo v kreativních průmyslech (ze 7,3 % na 6,9 %).

Úroveň hospodaření jednotlivých oblastí kultury a poskytovatelů kulturních služeb je tradičně značně rozdílná. Zatímco někteří poskytovatelé v kulturním dědictví a interpretačním umění dosáhly ztráty (knihovny, divadla, festivaly, hudební soubory a kulturní domy), jiné oblasti byly naopak značně ziskové (médiá, reklama, architektura). Také v tisku byl dosažen zisk, v porovnání s rokem 2018 však o více než 12 % nižší.

Graf 4 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle oblastí v roce 2019 (v mld. Kč)

ZDROJ: ČSÚ, NIPOS

Podle stupně ekonomické soběstačnosti lze v rámci sektoru kultury rozlišit **dvě** – dlouhodobě přetrvávající – **sféry hospodaření**. Do první patří oblasti tradičního umění **orientované spíše na publikum a návštěvnost**, pro které je nepostradatelná finanční podpora z veřejných zdrojů (kulturní dědictví, divadla, soubory, festivaly

¹ zisk po zdanění dělený tržbami

atd.) a do druhé – **orientované na trh** – lze zařadit oblasti kreativních průmyslů (reklama, architektura, design) a dále média a tisk, které patří mezi kulturní průmysly.

To je zřejmé i na úrovni stupně soběstačnosti (relace tržeb za vlastní výkony k celkovým výdajům) uvedeném v tab. č. 10, který při průměrné výši 90,3 % dosahuje např. v tvorbě videoher 137,4 %, v designu 110,7 % a v architektuře 108,7 %. Na druhé straně v kulturním dědictví jen 49,7 % a v interpretačním umění 35,2 %.

2.2.2. Zaměstnanost

Kvantifikace rozsahu práce vstupující do kulturních aktivit je poměrně složitá. Pracovní zapojení má více forem, z nichž je relativně nejpřesněji evidován rozsah práce zaměstnanců s pracovní smlouvou. Problematičtější je postižení prací v oblasti kultury na základě dohod, prací dobrovolníků a také zapojení OSVČ či podnikatelů a jejich rodinných příslušníků.

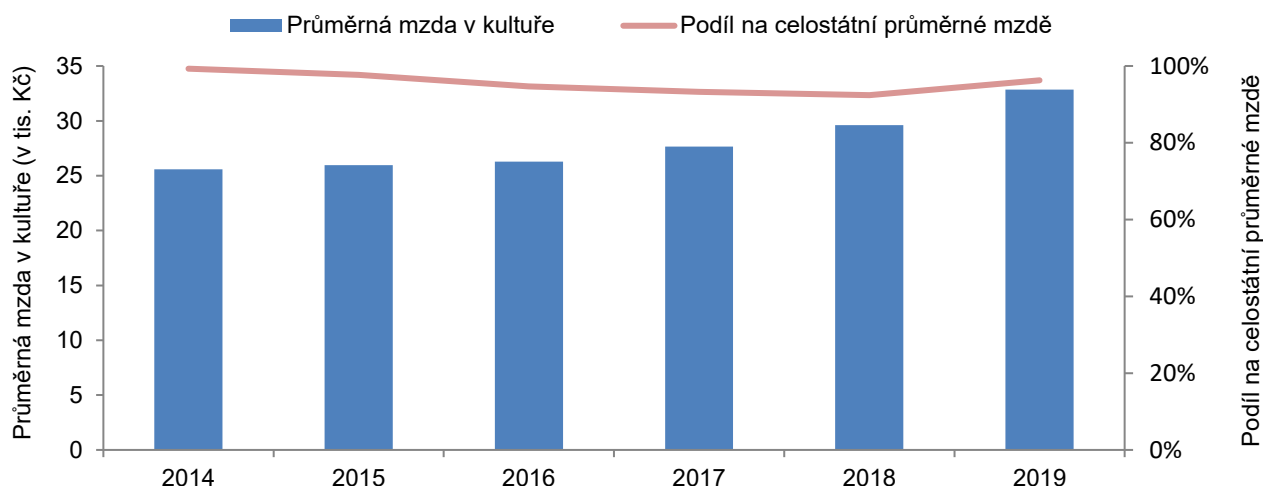
Počínaje referenčním rokem 2015 je možné využít dvou rozdílných zdrojů dat. Spolu s klasickými statistickými šetřeními v kulturních institucích (KULT, SBS, NI a doplňková zjišťování) přichází v úvahu Výběrové šetření pracovních sil (dále také VŠPS), které má – za cenu nižší přesnosti - širší záběr. Umožňuje tak postihnout různorodé pracovní zapojení v kulturních organizacích, i mimo ně.

Tabulka č. 7a obsahuje údaje o zaměstnanosti a mzdách v kultuře vycházející z klasických šetření podnikového charakteru řady KULT a dalších podnikových šetření. Podle výsledků z těchto šetření pracovalo v kultuře v roce 2019 více než 113 tis. pracovníků, z toho 83,1 tis. zaměstnanců (přepočtený stav) a 29,9 tis. dobrovolníků bez nároku na odměnu. Nad tento počet lze zřejmě předpokládat dalších několik tisíc osob pracujících v oblasti kultury na základě dohod o pracovní činnosti či v postavení osoby samostatně výdělečně činné (jejich počet výše uvedená zjišťování nepostihují). Pokud bychom přepočítali výši vykázaných ostatních osobních výdajů a honorářů v kultuře pomocí průměrných mezd, dojdeme k počtu dalších cca 7,8 tis. pracovníků zapojených na základě dohod a autorských smluv (v přepočtu na plnou pracovní dobu). To je celkem téměř 91 tis. osob (v přepočtu na plnou pracovní dobu).

Průměrná hrubá měsíční mzda v kultuře v roce 2019 dosáhla 32 835 Kč. V porovnání s předcházejícím rokem se zvýšila o více než 10,8 % (reálně jen o 7,8 %), avšak ve srovnání s průměrnou mzdou dosaženou v celé ekonomice (34 111 Kč) byla o 1 276 Kč (o 3,7 %) nižší.

Od roku 2014 až do roku 2018 klesal podíl průměrné mzdy v kultuře na průměrné mzdě z 99 % na 92%. Zvrat nastal v roce 2019, kdy se přiblížil ke stavu v roce 2015 na úroveň 96 %. Zejména v případě kultury platí, že průměr (jako charakteristika celého souboru) má velmi nízkou vypovídací schopnost. Také se do oblasti mezd promítají podstatné rozdíly v úrovni hospodaření dvou odlišných sfér sektoru kultury - tradičních odvětví na straně jedné - a médií, tisku a kreativních oborů na straně druhé (viz tab. č. 10). Jestliže v sektoru klasických kulturních odvětví průměrná měsíční mzda stěží dosáhla 26,7 tis. Kč, tak v tisku to bylo téměř 35 tis. Kč, v architektuře téměř 37,2 tis., v reklamě 37,8 tis. Kč a v médiích až přes 45 tis. Kč.

Graf 5 Průměrná hrubá měsíční mzda v kultuře

ZDROJ: ČSÚ, NIPOS

Celkově platí, že více než 80 % zaměstnanců v sektoru kultury pracovalo v odvětvích s nižší než celostátní průměrnou mzdou (tab. č. 7 a). Navíc se rozevírají pomyslné nůžky znázorněné úrovní mezd v kultuře a v ekonomice jako celku. V pětiletém období mezi roky 2014 a 2019 rostla nominální průměrná mzda v kultuře mnohem pomaleji než celostátní průměrná mzda (průměrně ročně o 5,1 % v porovnání s 5,8 %).

V tomto pětiletém období byla dynamika průměrné mzdy rychlejší než tempo růstu produktivity práce propočtené z hrubé přidané hodnoty (HPH) vytvořené v kultuře (průměrně ročně o 1,2 p. b.). V porovnání s minulým rokem se však v roce 2019 dynamika průměrné mzdy v kultuře za růstem HPH opozdila (o 4,2 p. b.).

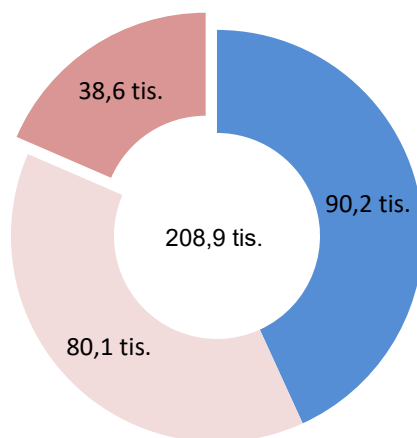
Výběrové šetření pracovních sil prováděné ČSÚ rozšiřuje pohled na spotřebu živé práce vynaložené v kulturních aktivitách o instituce s převažující jinou než kulturní činností a dále o zapojení podnikatelů, popř. jejich rodinných příslušníků (viz tab. č. 7 b). Určité omezení spočívá ve skutečnosti, že neposkytuje údaje o finančních nákladech vynaložené práce a o počtu dobrovolných pracovníků.

Celkový rozsah pracovního zapojení v kulturních aktivitách (včetně institucí ne-kulturního zaměření) v porovnání s rokem 2018 klesl – přibližně o 5,5 tis. zaměstnaných osob – a v roce 2019 dosahoval výše 208,9 tis. osob. Z tohoto počtu bylo 80,1 tis. podnikatelů. Ze zbývajících počtu 128,8 tis. osob bylo 103,1 tis. osob zaměstnáno na plný pracovní úvazek a 24,7 tis. osob na úvazek částečný či formou dohody o pracovní činnosti (popř. dohody o provedení práce) nebo pracovalo jako pomáhající rodinní příslušníci (0,9 tis. osob).

Výsledky uvedeného šetření umožňují rozčlenit osoby zaměstnané v kultuře podle charakteru povolání a typu instituce (právnícké či fyzické osoby) s kulturní a nebo s ne-kulturní převažující činností. Z celkového počtu 208,9 tis. pracujících osob jich v jiných než kulturních institucích pracovalo 38,6 tis., tj. přibližně 18,5 % (např. designéři v automobilovém průmyslu). Ze zbývajících počtu 170,3 tis. pracovníků kulturních institucí bylo aktivních 90,2 tis. (53,0 %) v povoláních kulturního charakteru (např. jako zpěváci, herci či designéři). Povolání ne-kulturního zaměření (administrativa, účetnictví, IT profese atd.) v kulturních institucích vykonávalo 80,1 tis. osob (47,0 %), což je o 4,8 tis. méně než v roce 2018. Pokles počtu osob vykonávajících administrativní a jinak „ne-kulturně“ zaměřená povolání měl největší podíl na celkově nižším počtu osob pracujících v kultuře v porovnání s předchozím rokem.

Graf 6 Počet zaměstnaných osob v kultuře v roce 2019 (s využitím Výběrového šetření pracovních sil)

■ Kulturní povolání v kulturní organizaci ■ "Ne-kulturní" povolání v kulturní organizaci
■ Kulturní povolání mimo kulturní organizaci

ZDROJ: ČSÚ

Jak je zřejmé, kulturní povolání nejsou zvláště silně centralizovány do institucí, jejichž větší část příjmů je generována kulturními aktivitami. Z celkového počtu těch, jejichž náplň práce má kulturní obsah (128,8 tis. osob) jich patří do oblasti kultury zhruba 70 %.

Přepočtený počet zaměstnanců v oblasti kultury představuje 2,0 % z počtu zaměstnanců pracujících v celé ekonomice. Pokud bychom k institucím s převažující kulturní činností připočetli i zaměstnance kulturních profesí mimo kulturní sektor (z výsledků VŠPS), došli bychom k podílu 2,6 %. Po započtení všech osob pracujících na plný pracovní úvazek či na základě dohod, podnikatelů a pomáhajících rodinných příslušníků by podíl osob zaměstnaných v kultuře dosáhl 3,9 % celkové zaměstnanosti v ČR.

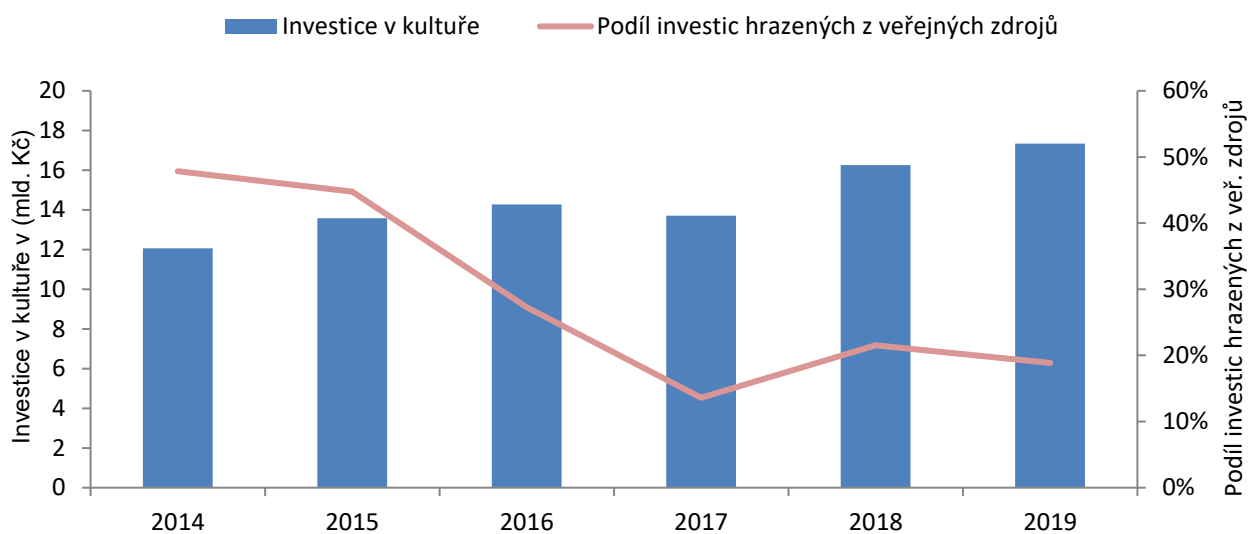
2.2.3. Investice

V porovnání s rokem 2018 se objem investičních výdajů (pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, tj. např. strojů, vybavení, přístrojů, uměleckých děl, softwaru, autorských práv, pozemků, budov zvýšil aj.) o 6,7 % (o 1 mld. Kč) a překročil částku 17,3 mld. Kč, jak je uvedeno v tab. č. 8 v příloze.

Rozdílné ekonomické podmínky a výsledky kulturních institucí nacházejí svůj odraz také v investiční aktivitě. Při průměrné intenzitě investic v přepočtu 208,6 tis. Kč na zaměstnance v celé oblasti kultury, to bylo v oborech tradičního umění jen 122,2 tis. Kč, v kulturních průmyslech (tisk a média) až 400,8 tis. Kč a v kreativních průmyslech 210,2 tis. Kč. (viz tab. č. 10). Intenzita investic se v porovnání s rokem 2018 zvýšila zejména v oblastech tradičního umění (o 21,8 %), naopak nejméně v tvůrčím sektoru (o necelých 12 %).

Co se týče zdrojového krytí investičních výdajů, veřejné finanční zdroje se na něm v roce 2019 podílely zhruba z 18,9 %, zahraniční zdroje z 2,5 % a zbývajícím podílem vlastní popř. jiné ze zdroje. Jak je patrné z Grafu 6, podíl investic hrazených z veřejných zdrojů dlouhodobě spíše klesá.

Graf 7 Investice v kultuře

ZDROJ: ČSÚ, NIPOS

Ve struktuře investic z pohledu hmotného a nehmotného majetku kolísá dlouhodobě podíl vydaných finančních prostředků na nehmotný majetek mezi 20 až 40 % (v roce 2019 činil 33,7 %). V období mezi roky 2012 až 2017 se podíl pořizování nehmotného majetku v porovnání s majetkem hmotným snižoval. Zatímco v roce 2012 dosáhl až 30 %, v roce 2015 to bylo 28,6% a v roce 2017 jen 22,5 %. V krizovém období po roce 2009 tomu přitom bylo opačně. Bylo preferováno pořizování nehmotného majetku před hmotným. Jak se zdá, vývoj po roce 2017 v tomto směru nasvědčuje vyššímu uspokojování odložených potřeb v oblasti pořizování nehmotného majetku. V roce 2018 se podíl investičních výdajů do nehmotného majetku prudce zvýšil, zejména z důvodu nárůstu tohoto druhu investic v oblasti televizního vysílání, tento vývoj pokračoval i v roce 2019.

Nejvyššího podílu výdajů na pořízení nehmotného majetku tak bylo dosaženo v oblasti médií (přes 68 %) a v tisku (59,3 %). Naopak podíl pořízení hmotného majetku v oblasti architektury překročil 97 %, v interpretačním umění 98 % a v kulturním dědictví 91 %.

2.2.4. Naturální ukazatele

V sektoru kultury se můžeme setkat s potížemi spojenými s odpovídajícím oceněním – zejména originálních – kulturních statků či služeb. Netýká se to jen samotného stanovení ceny, ale i jejího vývoje v čase. Také hospodaření některých kulturních institucí se primárně neřídí finančními kritérii a neprobíhá zcela na komerční bázi. Lze proto usuzovat, že působení ekonomických vztahů v kultuře je modifikované, ne-li částečně limitované.

Z omezených možností finančního postizení kulturního dění vyplývá, že bychom měli pohled na kulturu doplnit o vyhodnocení vývoje základních naturálních ukazatelů. Ty jsou v zásadě dvojího druhu. Jako kapacitní ukazatele (počet sedadel v divadlech, počet sbírkových předmětů v muzeích či rozsah knihovního fondu v knihovnách) odrážejí stranu nabídky a jako ukazatele participace (počet diváků, čtenářů či návštěvníků) vyjadřují objem poptávky.

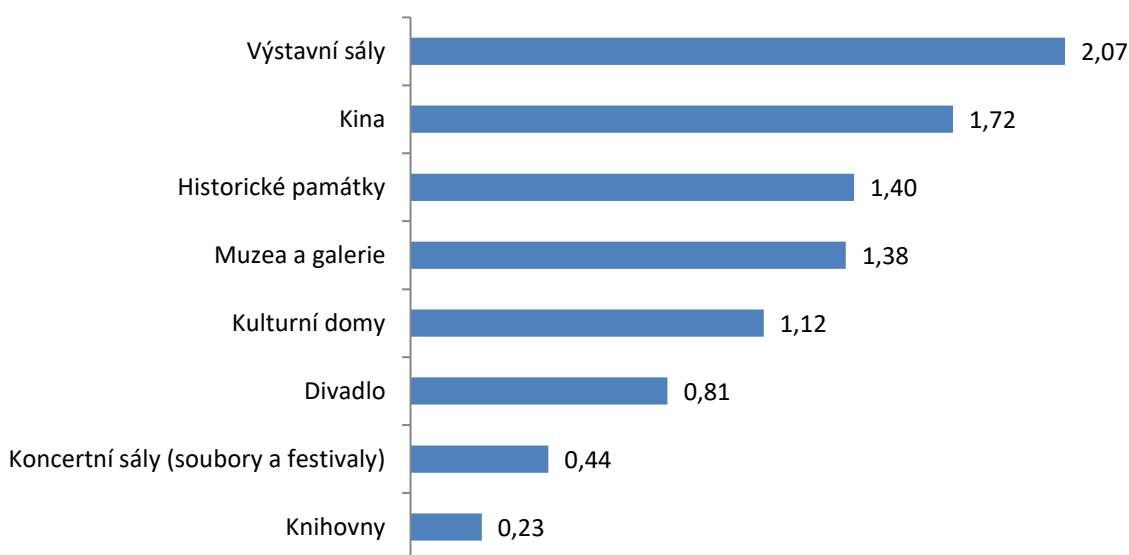
Nejhrubším ukazatelem nabídkové strany kulturního vyžití je počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb (památek, muzeí, knihoven, divadel, držitelů licencí rozhlasového a televizního vysílání atd.). V roce 2019 byla v rámci šetření KULT zjišťována data od 8 899 poskytovatelů (tj. o 0,4 % více než v roce 2018). Největší pokles počtu poskytovatelů zaznamenali vydavatelé neperiodického a periodického tisku a největší nárůst kulturní domy.

Důvody změny počtu poskytovatelů kulturních služeb však mohou být různé, od reorganizace, integrace a jiných organizačních změn až po ekonomicky opodstatněný vznik či zánik subjektů. V neposlední řadě mohou spočívat také v nedokonalostech registru poskytovatelů obesílaných statistickými dotazníky a v jejich postupném odstraňování.

Vhodnější pro charakteristiku změn v oblasti kulturních služeb jsou ukazatele na straně poptávky, zejména pak počet návštěvníků, resp. návštěv základních poskytovatelů kulturních služeb. Jak je z tab. č. 13 zřejmé, proti předcházejícímu roku se v roce 2019 zvýšila návštěvnost o 5,4 %. Značný nárůst zájmu se týkal koncertních sálů, kin, divadel a kulturních domů. Naopak poklesla návštěvnost výstavních sálů a knihoven. Zvýšil se počet vydaných titulů na 10 tis. obyvatel (o více než 20 %) a počet vysílacích hodin na jednoho držitele licence televizního vysílání (o 5,6 %). Naopak počet hodin rozhlasového vysílání o více než 10 % poklesl.

Celková úroveň relativní návštěvnosti (91 639 návštěv na 10 tisíc obyvatel) by jinými slovy mohla znamenat, že každý obyvatel ČR v tomto roce navštívil průměrně (více než) devětkrát nějakou kulturní akci či zařízení. Není však tomu zcela tak, protože návštěvnost kulturních akcí ovlivňuje také cestovní ruch a návštěvníci z řad zahraničních hostů (turistů). Jak je vidět z Grafu 8 v průměru na obyvatele byly ze sledovaných zařízení v roce 2019 nejvíce navštěvovány výstavní sály (2,07 návštěv na obyvatele), kina (1,72 návštěv na obyvatele) a historické památky (1,4 návštěvy na obyvatele).

Graf 8 Počet návštěv kulturních zařízení podle poskytovatele v roce 2019 (v průměru na obyvatele)

ZDROJ: NIPOS

2.3. Makroekonomický pohled

2.3.1. Základní ukazatele

Charakteristiku úrovně hospodaření kultury, jako celku i jejích jednotlivých částí, zcela přirozeně provází otázka místa a váhy tohoto sektoru v ekonomice. Při hledání odpovědi je třeba využít údajů a metod národního účetnictví.

S ohledem na disponibilní data o sektoru kultury se jeví jako nejvhodnější pro vyčíslení makroekonomických ukazatelů výrobní (odvětvová) metoda výpočtu hrubého domácího produktu (HDP). Podle ní se tento ukazatel rovná součtu hrubé přidané hodnoty zjištěné odpočtem mezispotřeby od hodnoty produkce (HPH) a čistých daní, tj. daní z daného odvětví snížených o dotace poskytnuté tomuto odvětví.

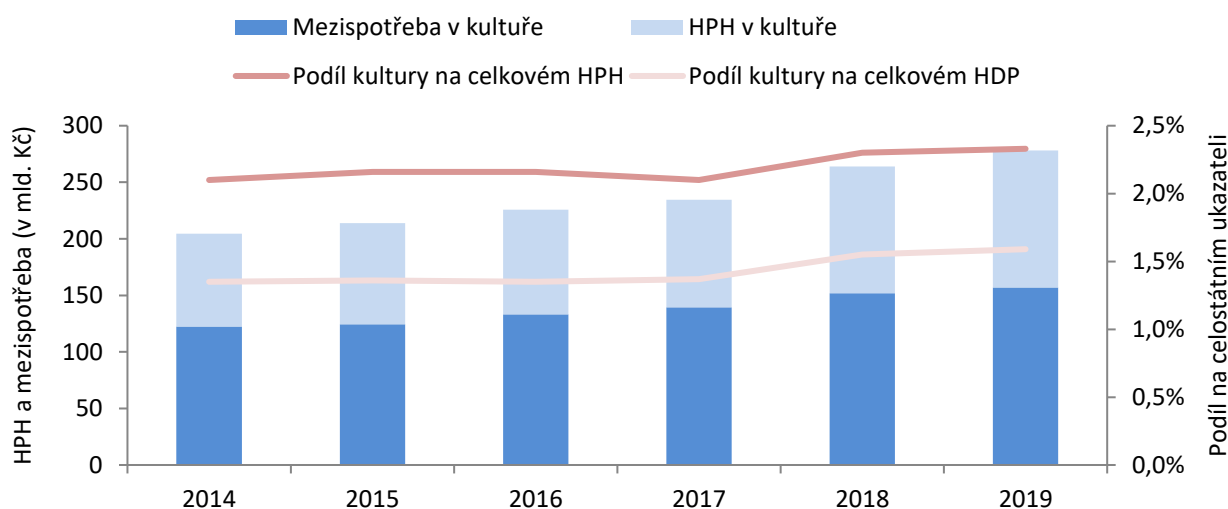
Vstupní data do propočtu by měla vycházet z údajů národního účetnictví, zejména pak z tabulek dodávek a užití. Tyto údaje představují svým způsobem optimální informační soustavu co do své komplexnosti, konzistence a mezinárodní srovnatelnosti. Uvedené přednosti jsou však vykoupeny vysokou pracností a z pohledu uživatelů dat dlouhou dobou čekání na (postupně upřesňované) výsledky.

Nutno dodat, že na základě těchto údajů lze makroekonomické ukazatele sektoru kultury spíše odhadovat než přesně kalkulovat. Je tomu tak zejména pro – z našeho pohledu – nevhodné členění dat v tabulkách dodávek a užití pouze do úrovně oddílů (na 2 místa CZ-NACE), zatímco kulturní aktivity jsou často až na úrovni tříd (4 místa CZ-NACE). Jedním příkladem za všechny mohou být architektonické činnosti v tabulkách dodávek a užití, které zahrnují celý oddíl 71 CZ-NACE. Za součást kulturního sektoru je však považována pouze třída 71.11. Data odpovídající kulturním aktivitám je nutno získávat složitým postupem mezi údaji zjištěnými v rámci statistických šetření (podniková šetření, KULT, NI). Je třeba využít znalosti různých vztahů, např. v úrovni produktivity práce mezi třídami či podílu spotřeby materiálu, energie a služeb na výnosech atd.

Podíl kulturního sektoru na celkové produkci v roce 2018 lze odhadovat na 2,15 % (263,9 mld. Kč), jeho podíl na HPH ve výši 2,30 % (111,9 mld. Kč) a na HDP v úrovni 1,55 % (84,0 mld. Kč). Poměrně nižší objem HDP v porovnání s HPH je dán relativně nízkou úrovní daní vztahujících se ke kulturnímu sektoru a naopak vysokou částkou přijatých provozních dotací.

Z předběžných dat lze za rok 2019 předpokládat (odhadovat), že objem produkce v kulturním sektoru dosáhl 278,2 mld. Kč (2,03 % na celostátní produkci) a úroveň HPH 121,1 mld. Kč (tj. 2,33 % z celkové HPH vytvořené v ekonomice).

Graf 9 Makroekonomický pohled na kulturu

ZDROJ: ČSÚ, VLASTNÍ VÝPOČET

Ze statistiky národních účtů ČSÚ lze získat také údaje o kulturní produkci vytvořené organizacemi s jinou než převažující kulturní činností (např. televizní vysílání poskytovatelů internetových služeb). Celková kulturní produkce těchto organizací dosahovala v roce 2019 přibližně výše 111,7 mld. Kč. Pokud bychom přičetli tento odhad k celkové produkci kulturních organizací, mohli bychom vyčíslit celkovou kulturní produkci na 389,9 mld. Kč (3,03 % na celostátní produkci).

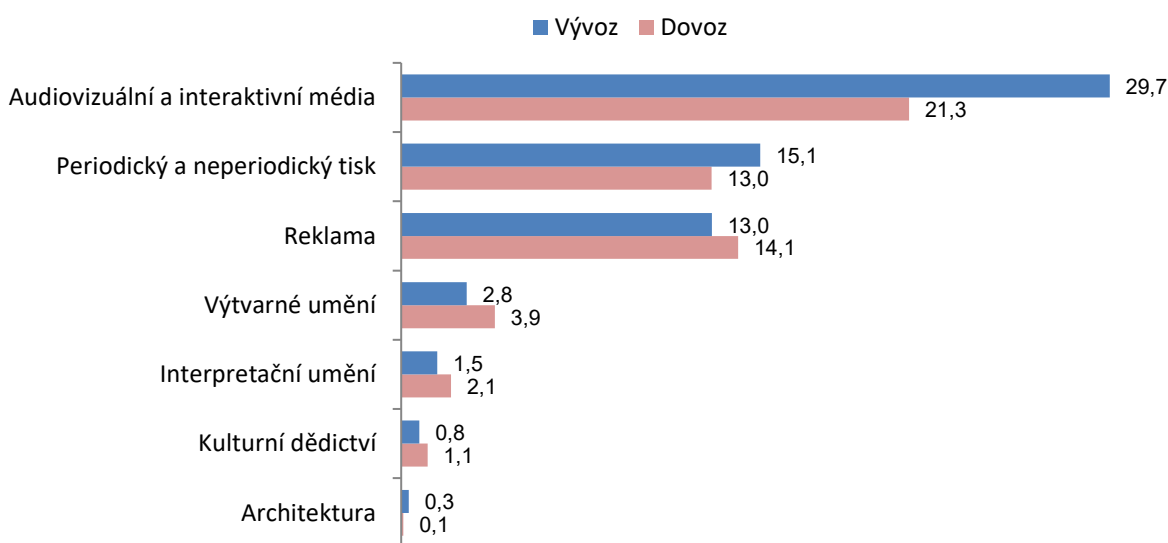
Objem HDP vytvořeného v kultuře lze v roce 2019 odhadovat v úrovni 91,2 mld. Kč (1,59 % z celkového HDP). Odhad výše HDP v roce 2019 se v porovnání s rokem 2018 navýšil o 7,2 mld. Kč a podíl na celkovém HDP vzrostl přibližně o 0,3 p. b.

Výchozí předběžné údaje budou dále zpřesňovány a výše uvedený odhad se zřejmě mírně pozmění. Zatím však předběžná data nasvědčují tomu, že nárůst produkce mezi lety 2018 a 2019 (o 5,4 %) byl doprovázen o něco mírnějším zvýšením mezispotřeby (o 3,4 %) a naopak výraznějším růstem HPH (o 8,2 %).

2.3.2. Zahraniční obchod

Pohled na hospodaření oblasti kultury lze částečně doplnit daty o vývozu a dovozu kulturního zboží a služeb (viz tab. č. 9). V zahraničním obchodu se zbožím a službami kulturního charakteru bylo v roce 2019 dosaženo – podobně jako v předcházejících letech – kladného salda (7,5 mld. Kč). V porovnání s rokem 2018 se kladný přebytek obchodní výměny zvýšil o 1,2 mld. Kč, zejména pak v důsledku zlepšení výsledků v oblasti periodického a neperiodického tisku. Jak je vidět z Grafu 7, na zahraničním obchodě v oblasti kultury se nejvíce podílela oblast audiovizuálních a interaktivních médií, což může být dané do jisté míry působením nadnárodních distribučních řetězců na našem území (a jejich skladů s hudebními nosiči a jinými médii).

Graf 10 Pohyb kulturního zboží a kulturních služeb přes hranice podle oblastí v roce 2019 (v mld. Kč)

ZDROJ: ČSÚ

K výše uvedeným výsledkům je třeba dodat, že údaje neodrážejí celý rozsah obchodní výměny v oblasti kultury (šetření v oblasti služeb jsou výběrová). Údaje o zahraničním obchodu se zbožím vycházejí z **přeshraničního pojetí zahraničního obchodu**. Jsou sice mezinárodně srovnatelné a mohou sloužit jako indikátor vývoje obchodu, ale nezohledňují faktickou změnu vlastnictví – zboží může být např. převáženo v rámci distribučních center jedné společnosti umístěných v různých zemích.

Případné porovnání s léty předcházejícími roku 2014 je ztíženo navíc tím, že metodika propočtu ukazatelů zahraničního obchodu byla v roce 2014 aktualizována v návaznosti na záměry Eurostatu v této oblasti a dále podle specifikace výrobků uměleckých řemesel provedené Národním ústavem lidové kultury.

3. Závěr

Hospodářské výsledky kulturních odvětví dosažené v roce 2019 ukazují, že vzestupný vývoj nejméně významných ekonomických ukazatelů po překonaném krizovém období let 2011-2013 pokračoval i nadále.

V porovnání s předcházejícím rokem 2018 se v roce 2019 zvýšil celkový objem finančních zdrojů vstupujících do kultury (o necelé procento), zejména pak těch, které pocházely ze sektoru domácností (o více než 10 %). V této souvislosti vzrostly také ukazatele návštěvnosti kulturních zařízení (o 5,4%) a tržeb za vlastní výkony (o 2,4%).

Celkové výnosy se zvýšily o desetinu procentního bodu více než náklady a dosažený zisk vzrostl o 2 %. V důsledku vyššího nárůstu tržeb za vlastní výkony vzrostl také stupeň soběstačnosti, který odpovídá relaci mezi tržbami za vlastní výkony a celkovými výdaji (z 88,6 % na 90,3%). Naopak se mírně snížila celková zisková marže odrážející vztah mezi čistým ziskem a tržbami za vlastní výkony. Co se sektorového pohledu týče, zvýšení stupně soběstačnosti a současný pokles ziskové marže se týkal zejména kreativních průmyslů, zatímco nárůst ziskové marže kulturního sektoru a kulturních průmyslů.

V porovnání s rokem 2018 se dynamicky vyvíjely makroekonomické ukazatele. Významně vzrostla celková produkce a při pomalejším růstu mezispotřeby se výrazněji zvýšila hrubá přidaná hodnota vytvořená v kultuře (o 8,2 %). Podíl kultury na vytvořeném HDP dosáhl v roce 2019 zhruba 1,59 %, což je v porovnání s předcházejícím rokem o 0,3 p. b. více.

Zatímco zaměstnanost meziročně poklesla příznivě se vyvíjel ukazatel průměrné mzdy. V podmínkách snížení celkového počtu pracujících v kultuře a také přepočteného počtu zaměstnanců (o 2,5 % a 6,1 %) došlo k nárůstu průměrné mzdy o téměř 11 %.

Příznivě lze hodnotit také výsledky dosažené v ostatních oblastech hospodaření. Investiční výdaje se meziročně zvýšily o 6,7% a kladné saldo zahraničního obchodu o více než 19 %.

V rámci jednotlivých kulturních oblastí je třeba upozornit na pokračování poklesu ekonomického výkonu v periodickém a neperiodickém tisku ve sledovaném roce (pokles ziskové marže i podílu na počtu zaměstnanců v kultuře a na vytvořené HPH). Naopak (zřejmě i v příčinné souvislosti) se dále zlepšila úroveň hospodaření v oblasti audiovizuálních a interaktivních médií a dále v kreativních průmyslech.

Základní otázkou, na kterou by měl dát satelitní účet kultury odpověď je původ, rozsah a užití finančních zdrojů kultury. Z administrativních dat bylo zjištěno, že veřejný sektor se v roce 2019 podílel na příjmech kulturních institucí částkou 43,0 mld. Kč (tj. 15,7 %) s tím, že tyto prostředky plynuly zejména do kulturního dědictví, živé umělecké tvorby a do uměleckého vzdělávání. Podle výsledků šetření v domácnostech značně vzrostly výdaje směřující z rodinných rozpočtů do kultury, zejména do oblasti médií a živé tvorby a dosáhly 57,4 mld. Kč (20,9 % celkových zdrojů). Na rozdíl od růstu podílu domácností na tvorbě celkových zdrojů poklesl podíl nefinančních podniků i neziskových institucí (o 2,1 p. b.) a zahraničí (o 0,2 p. b.). Celkové finanční zdroje kulturních institucí se však meziročně zvýšily o 1,9 mld. Kč (tj. o 0,7 %).

Podobně jako výsledky předcházejících let i data za rok 2019 potvrzují skutečnost, že se jednotlivé kulturní oblasti významně liší stupněm uplatnění tržních principů a v této souvislosti také úrovní hospodaření, s tím související výší průměrných mezd, investiční aktivitou atd. Případné prohlubování této diferenciace bude zřejmě záviset na technickém rozvoji na straně jedné a rozsahem podpory neziskových aktivit (kulturní dědictví a část živé tvorby) z veřejných zdrojů na straně druhé.

Ekonomické výsledky je namístě – s ohledem na omezené možnosti finančních ukazatelů pro vyjádření rozsahu a kvality výkonu některých činností (např. péče o kulturní dědictví, vzdělávací činnost kulturních institucí, působení kultury a jejích hodnot na jedince i společnost) – doplnit ukazateli naturálními. Jako nejvhodnější mezi nimi se pro svou komplexnost jeví ukazatel počtu návštěvníků. Nutno dodat, že celková

návštěvnost kulturních institucí v porovnání s rokem 2018 významně vzrostla (o 5,4 %). Zvýšení návštěvnosti se týkalo většiny významných poskytovatelů služeb tradiční kultury (zejména koncertů, kin a divadel). Výkonové ukazatele vzrostly také v oblasti televizního vysílání. V neperiodickém tisku se zvýšily počty nových titulů (o 22,7 %).

O postavení kultury v ekonomice jako celku svědčí skutečnost, že její podíl v několika významných ukazatelích osciluje (podíl kultury na celkovém HDP, HPH, produkci či zaměstnanosti) zhruba od 1,5 do 3,9 %.

Veřejné zdroje věnované kultuře představují 2 % celkových konsolidovaných výdajů veřejných rozpočtů a podíl výdajů domácností na kulturu k celkovým výdajům domácností dosahuje 2,15 %. Rozsah vynaložené živé práce v kultuře lze uvažovat v rozmezí od 2,0 % (měřeno průměrným evidenčním počtem zaměstnanců) až po cca 3,9 % (měřeno počtem všech osob pracujících v kulturních institucích a činnostech).

Konečně předběžně odhadovaný podíl hrubé přidané hodnoty a produkce v kultuře dosáhl 2,33 % a 2,03 %, zatímco podíl odhadované úrovně hrubého domácího produktu kultury svou výší této úrovně nedosahuje (1,59 % celostátního ukazatele). Jak je zřejmé z porovnání podílu kultury na ukazatelích vstupů (rozsahu živé práce) a výstupů (HPH a HDP), tento sektor v úrovni produktivity za ostatními odvětvími zaostává.

Ke zvýraznění důležitosti kultury v celé naší ekonomice je nutno dodat, že mimo resort kultury pracuje v jiných odvětvích téměř 39 tis. pracovníků, kteří mají povolání kulturního charakteru (viz tab. č. 7b). Pokud bychom považovali jejich produktivitu práce za srovnatelnou s produktivitou 208,9 tis. pracovníků pracujících v kulturních odvětvích, pak by bylo možné předpokládat, že celková HPH vytvořená pracovníky v povoláních kulturního charakteru je ještě o 18,5 % vyšší (vytvořený HDP by mohl být vyšší o 24,6 %). Pokud bychom zohlednili také veškerou kulturní produkci zboží a služeb mimo kulturní organizace v přibližné výši 112 mld. Kč mohli bychom podíl kultury na celkovém HDP odhadovat ve výši 2,2 % (vytvořený HDP by se navýšilo přibližně o 40 %).

Pokud bychom však přidali na pomyslnou misku vah neměřitelnou část výkonů a společenského dosahu sektoru kultury, byl by jeho podíl jistě mnohem vyšší. To, co nelze finančně vyjádřit je však mimo naše možnosti. Je třeba se zabývat tím, co dokážeme ovlivnit a provádět žádoucí změny zejména v oblasti statistických zjišťování – která nám umožní postupně zvyšovat rozsah kulturních aktivit zahrnutých do satelitního kulturního účtu a naopak snižovat stupeň jeho nepřesnosti.

4. Použité zdroje a literatura

ESSnet on Culture statistics 2009 – 2011, Task Force 1: Framework and definitions (Final Report 2011).

Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE). Praha: ČSÚ, 2008.

National report on public expenditure. Eries, 2004.

Statistická zjišťování ČSÚ a NIPOS a administrativní zdroje dat MF, MV, ČSSZ a Unie filmových distributorů a různá doplňková zjišťování provedená NIPOS.

Systém účtů kultury. Praha: NIPOS, 2011, 2014, 2017 a 2019.

Tabulky dodávek a užití ČSÚ za rok 2018 a 2019.

The Economy of Culture. Studie KEA European Affairs pro Evropskou komisi, (2006).

Vyhodnocení časové řady výsledků satelitního účtu kultury ČR za období let 2010 – 2015. Praha: NIPOS, 2017.

Výsledky účtu kultury ČR za rok 2009 – 2018. Praha: NIPOS, 2011 – 2020.

5. Tabulková příloha

Tabulka 1 Zdroje financování kultury podle kulturních oblastí v roce 2019	23
Tabulka 2 Umístění finančních zdrojů podle kulturních oblastí a poskytovatelů kulturních služeb v roce 2019.....	24
Tabulka 3 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle kulturních oblastí v roce 2019.....	25
Tabulka 4 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle poskytovatelů kulturních služeb v roce 2019.....	26
Tabulka 5 Makroekonomické ukazatele podle kulturních oblastí v roce 2019.....	27
Tabulka 6 Vybrané ukazatele v trojsektorovém členění kultury za rok 2019.....	28
Tabulka 7b Zaměstnanost v kultuře podle kulturních oblastí v roce 2019.....	30
Tabulka 8 Zdroje a rozsah investic kulturního sektoru v roce 2019.....	31
Tabulka 9 Zahraniční obchod se zbožím a službami kulturního sektoru v roce 2019.....	32
Tabulka 10 Analytická tabulka základních ukazatelů sektoru kultury za rok 2019.....	33
Tabulka 11 Časové řady vybraných ukazatelů sektoru kultury za roky 2010 – 2019.....	34
Tabulka 12 Počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb v roce 2019.....	35
Tabulka 13 Relativní vyjádření výkonu poskytovatelů kulturních služeb v naturálních ukazatelích v roce 2019.....	36

Tabulka 1 Zdroje financování kultury podle kulturních oblastí v roce 2019

v tis. Kč

OBLAST	Veřejný sektor			Soukromý sektor			Ostatní svět			ZDROJE CELKEM	
	Ústřední vládní instituce	Místní vládní instituce	Veřejný sektor celkem	Přímé výdaje domácností	Nefinanční a finanční podniky ¹⁾	Nevládní neziskové instituce ¹⁾	Soukromý sektor celkem	Evropské strukturální fondy	Jiné mezinárodní instituce		Ostatní svět celkem
Kulturní dědictví	6 397 991	10 051 727	16 449 718	4 748 394	3 535 532	252 972	8 536 898	494 299	16 981	511 280	25 497 896
Interpretační umění	2 102 321	4 693 907	6 796 228	4 153 697	6 691 783	194 267	11 039 747	27 134	68 619	95 753	17 931 728
Výtvarné umění	42 075	57 739	99 814	4 705 294	6 301 205	8 801	11 015 300	7 106	3 947	11 053	11 126 167
Periodický a neperiodický tisk	36 171	21 875	58 046	13 090 892	20 016 489	2 112	33 109 493	4 360	20	4 380	33 171 919
Audiovizuální a interaktivní média	1 779 878	941 481	2 721 359	27 385 604	22 863 912	1 168 382	51 417 898	7 230	1 361 326	1 368 556	55 507 813
Architektura	0	0	0	259 284	30 511 770	193	30 771 247	1 458	0	1 458	30 772 705
Reklama	0	0	0	210 773	79 560 251	0	79 771 024	1 569	0	1 569	79 772 593
Umělecké vzdělávání	38 352	6 656 092	6 694 444	1 403 775	0	0	1 403 775	1	0	1	8 098 220
Správa a podpora kulturní činnosti	2 331 673	21 361	2 353 034	188 774	780 855	327 138	1 296 767	97	0	97	3 649 898
Neznámá oblast	344 044	7 528 827	7 872 871	1 250 000	0	0	1 250 000	0	0	0	9 122 871
CELKEM	13 072 505	29 973 009	43 045 514	57 396 487	170 261 797	1 953 865	229 612 149	543 254	1 450 893	1 994 147	274 651 810

1) Celkové příjmy jsou sníženy o příjmy z veřejného sektoru, domácností, mezinárodního prostředí, zaplacené daně a zvýšeny (sníženy) o změnu stavu úvěrů apod.

Tabulka 2 Umístění finančních zdrojů podle kulturních oblastí a poskytovatelů kulturních služeb v roce 2019¹⁾

v tis. Kč

OBLAST	Historické památky	Muzeum a galerie	Archivy	Knihovny	Divadla	Hudební soubory	Kulturní domy	Výstavní sály	Rozhlas	Televize	Školy umělec. vzděl.	Organ. ochrany autor. práv	Ostatní poskytovatelé	CELKEM
Kulturní dědictví	4 092 457	9 075 341	1 679 098	4 131 866	x	x	x	x	x	x	x	x	6 519 134	25 497 896
Interpretační umění	x	x	x	x	8 146 192	1 854 579	4 639 609	x	x	x	x	x	3 291 348	17 931 728
Výtvarné umění	x	x	x	x	x	x	x	825 642	x	x	x	x	10 300 525	11 126 167
Audiovizuální a interaktivní média	x	x	x	x	x	x	x	x	4 360 875	22 947 946	x	x	28 198 992	55 507 813
Umělecké vzdělávání	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1 151 855	x	6 946 365	8 098 220
Správa a podpora kulturní činnosti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	443 899	3 205 999	3 649 898
Neznámá oblast	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	152 840 088	152 840 088
CELKEM	4 092 457	9 075 341	1 679 098	4 131 866	8 146 192	1 854 579	4 639 609	825 642	4 360 875	22 947 946	1 151 855	443 899	211 302 451	274 651 810

1) Zdroje dle poskytovatelů jsou propočteny z celkových příjmů zvýšených o dotace na investice a vlastní vklady a zvýšených či snížených o změnu stavu úvěrů a půjček a snížených o zaplacené daně z příjmů.

Tabulka 3 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle kulturních oblastí v roce 2019

v tis. Kč

OBLAST	Příjmy (výnosy) celkem	z toho	Výdaje (náklady) celkem	v tom			Rozdíl příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů)
		tržby za vlastní výkony		spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb	osobní náklady	ostatní výdaje (náklady)	
Kulturní dědictví	24 392 891	11 822 790	23 765 036	6 999 302	9 497 067	7 268 667	627 855
Interpretační umění	15 675 267	5 611 117	15 928 209	6 401 820	7 203 103	2 323 286	-252 942
Výtvarné umění	11 596 744	10 851 026	9 725 356	6 491 151	1 354 799	1 879 406	1 871 388
Periodický a neperiodický tisk	40 302 174	38 844 218	37 742 872	18 379 015	7 125 551	12 238 306	2 559 302
Audiovizuální a interaktivní média	54 513 842	44 762 546	50 621 485	33 585 562	7 092 402	9 943 521	3 892 357
Architektura	30 692 162	29 410 003	27 046 570	17 032 614	4 921 478	5 092 478	3 645 592
Reklama	80 752 346	77 487 238	75 426 979	52 081 339	9 382 573	13 963 067	5 325 367
Umělecké vzdělávání	1 076 871	635 141	907 488	385 973	424 232	97 283	169 383
Správa a podpora kulturní činnosti	3 115 773	1 160 476	3 104 601	1 040 074	1 703 968	360 559	11 172
CELKEM	262 118 070	220 584 555	244 268 596	142 396 850	48 705 173	53 166 573	17 849 474

Tabulka 4 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle poskytovatelů kulturních služeb v roce 2019

v tis. Kč

POSKYTOVATEL	Příjmy (výnosy) celkem	z toho		Výdaje (náklady) celkem	v tom			Rozdíl příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů)
		tržby za vlastní výkony			spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb	osobní náklady	ostatní výdaje (náklady)	
Historické památky	3 610 787	2 319 548		3 368 573	1 086 297	1 224 727	1 057 549	242 214
Muzea a galerie	7 405 697	1 641 972		7 194 832	2 612 481	3 559 450	1 022 901	210 865
Archivy	1 728 568	141 672		1 672 016	492 191	1 138 583	41 242	56 552
Knihovny	3 807 030	193 723		4 184 654	1 143 709	2 677 234	363 711	-377 624
Divadla	7 344 474	2 604 735		7 406 162	2 240 086	3 696 282	1 469 794	-61 688
Hudební soubory	1 717 539	487 724		1 835 731	668 948	1 037 773	129 010	-118 192
Festivally	1 556 144	668 970		1 609 517	967 546	486 592	155 379	-53 373
Kulturní domy	4 214 519	1 490 240		4 274 952	2 095 440	164 653	2 014 859	-60 433
Výstavní sály	778 509	394 643		796 241	432 276	255 677	108 288	-17 732
Rozhlas	4 393 524	2 928 085		4 372 243	2 562 650	1 501 386	308 207	21 281
Televize	23 496 526	17 038 095		22 373 535	11 211 290	3 758 145	7 404 100	1 122 991
Ostatní poskytovatelé	202 064 753	190 675 148		185 180 140	116 883 936	29 204 671	39 091 533	16 884 613
CELKEM	262 118 070	220 584 555		244 268 596	142 396 850	48 705 173	53 166 573	17 849 474

Tabulka 5 Makroekonomické ukazatele podle kulturních oblastí v roce 2019 (odhad)

v tis. Kč

OBLAST	Organizace s převažující kulturní činností				Produkcce kulturního zboží a služeb organizací s převažující ne-kulturní činností (v z.c.) ¹⁾
	Produkcce (v z.c.) ¹⁾	Mezispotřeba (v k.c.) ²⁾	Hrubá přidaná hodnota	Podíl jednotlivých oblastí na celkové hrubé přidané hodnotě (v %)	
Kulturní dědictví	19 882 916	7 863 954	12 018 962	9,9	.
Interpretační umění	19 506 119	9 385 131	10 120 988	8,4	.
Výtvarné umění	12 825 154	8 430 751	4 394 403	3,6	.
Periodický a neperiodický tisk	34 203 767	19 535 342	14 668 425	12,1	.
Audiovizuální a interaktivní média	69 228 739	39 000 799	30 227 940	25,0	.
Architektura	31 886 289	17 909 876	13 976 413	11,5	.
Reklama	75 235 338	51 266 110	23 969 227	19,8	.
Umělecké vzdělávání	10 778 352	2 119 845	8 658 507	7,1	.
Správa a podpora kulturní činnosti	4 650 735	1 559 438	3 091 297	2,6	.
CELKEM	278 197 409	157 071 246	121 126 163	100,0	111 683 479

1) základní ceny

2) kupní ceny

Tabulka 6 Vybrané ukazatele v trojsektorovém členění kultury za rok 2019 (sl. 3 – 5 odhad)

SEKTOR	OBLAST	Příjmy (výnosy) celkem	Výdaje (náklady) celkem	Hodnota produkce (v mil. Kč) ¹⁾	Mezi-spotřeba (v mil. Kč) ¹⁾	Hrubá přidaná hodnota (v mil. Kč) ¹⁾	Počet zaměstn. (přepoč.) v osobách	Výdaje na investice	Export zboží a služeb ²⁾	Import zboží a služeb	Počet právnických a fyzických osob	NACE
a	b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
KULTURNÍ SEKTOR	Kulturní dědictví	24 392 891	23 765 036	19 882 916	7 863 954	12 018 962	19 182	2 786 218	761 223	1 108 103	10 301	91.01, 02, 03, 72.20 (část), 47.78, 79 ³⁾
	Interpretační umění	15 675 267	15 928 209	19 506 119	9 385 131	10 120 988	15 295	1 437 893	1 513 480	2 091 465	8 828	90.01, 02, 04
	Výtvarné umění ⁴⁾	6 220 791	5 071 602	7 157 390	4 507 323	2 650 067	1 783	283 696	769 337	787 617	10 193	74.20, 90.03
	Umělecké vzdělávání	1 076 871	907 488	10 778 352	2 119 845	8 658 507	715	50 586	.	.	1 054	85.52
	Umělecká řemesla	606 862	526 651	546 454	261 852	284 603	860	29 039	1 630 527	2 815 689	839	odd. 14, 15, 16, 23, 25, 31, 32, 43 (část)
	Sektor celkem	47 972 682	46 198 986	57 871 231	24 138 104	33 733 126	37 835	4 587 432	4 674 567	6 802 874	31 215	-
KULTURNÍ PRŮMYSLY	Film a video	21 473 163	20 022 895	27 549 437	18 365 938	9 183 499	1 335	1 205 485	21 906 192	13 248 147	1 369	59.11, 12, 13, 14, 77.22, 47.63 (část)
	Hudba	2 194 360	1 787 415	2 749 866	1 203 913	1 545 953	165	101 351	7 732 419	4 930 068	1 987	59.20, 47.63 (část) ³⁾
	Rozhlas	4 393 524	4 372 243	5 674 079	3 447 518	2 226 561	1 940	164 720	.	31 680	61	60.10
	Televize	23 496 526	22 373 535	30 344 921	15 082 482	15 262 439	4 066	3 520 721	99 563	3 106 591	121	60.20
	Knihy a tisk	40 302 174	37 742 872	34 203 767	19 535 342	14 668 425	11 723	2 534 183	15 062 852	13 024 476	39 008	58.11, 13, 14, 63.91, 74.30, 47.61, 62 ³⁾
	Videohry	2 956 269	2 065 397	2 910 436	900 947	2 009 488	747	478 949	.	.	254	58.21
	Sektor celkem	94 816 016	88 364 357	103 432 506	58 536 141	44 896 365	19 976	8 005 409	44 801 025	34 340 961	42 800	-
KREATIVNÍ PRŮMYSLY	Architektura	30 692 162	27 046 570	31 886 289	17 909 876	13 976 413	7 734	1 693 114	314 555	91 859	23 450	71.11
	Reklama	80 752 346	75 426 979	75 235 338	51 266 110	23 969 227	13 684	2 879 541	13 035 243	14 137 990	18 833	73.11
	Design	4 769 091	4 127 103	5 121 310	3 661 577	1 459 733	926	123 628	355 376	327 563	3 959	74.10
	Sektor celkem	116 213 599	106 600 652	112 242 937	72 837 563	39 405 374	22 344	4 696 283	13 705 174	14 557 412	46 242	-
Správa a podpora kulturní činnosti	3 115 773	3 104 601	4 650 735	1 559 438	3 091 297	2 958	45 030	0	0	1268	84.11, 12 (část), 94.99.2	
KULTURA CELKEM	262 118 070	244 268 596	278 197 409	157 071 246	121 126 163	83 113	17 334 154	63 180 766	55 701 247	121 525	-	

1) odhad na základě vlastních propočtů z údajů národního účetnictví

2) za rozhlasové vysílání (export) jsou k dispozici pouze individuální data, která nelze zveřejnit

3) údaje za maloobchod se vztahují jen ke sloupcům 1 až 6

4) bez designu a uměleckých řemesel

Tabulka 7a Zaměstnanost a mzdy v kultuře podle poskytovatelů kulturních služeb v roce 2019

POSKYTOVATEL	Organizace s převažující kulturní činností		Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převažující jinou než kulturní činností	Dobrovolníci	Neznámý charakter povolání	CELKEM		
	Povolání kulturního charakteru	Povolání „ne-kulturního“ charakteru				Počet zaměstnanců celkem	Mzdy v tis. Kč	Průměrná mzda v Kč
Historická památka	375	.	.	785	1 951	2 326	837 183	29 994
Muzeum a galerie	3 320	.	.	1 415	3 452	6 772	2 451 518	30 167
Archiv	2 236	2 236	823 618	30 695
Knihovna	4 735	.	.	3 303	687	5 422	1 853 177	28 482
Divadlo	2 888	.	.	9 872	4 623	7 511	2 589 762	28 733
Kulturní dům	1 872	.	.	3 297	1 898	3 770	1 079 519	23 862
Nakladatelství/vydavatelství	1 857	.	.	.	5 323	7 198	3 561 625	41 234
Film a video	1 334	1 334	519 168	32 432
Rozhlas	975	.	.	.	965	1 940	910 087	39 093
Televize	3 612	.	.	.	454	4 066	2 346 489	48 092
Organizace ochrany autorských práv a podpora kultury	.	.	.	369	440	440	165 245	31 296
Ostatní poskytovatelé	2 055	.	.	10 861	38 061	40 098	15 610 367	32 442
CELKEM	21 689	.	.	29 902	61 424	83 113	32 747 758	32 835

Tabulka 7b Zaměstnanost v kultuře podle kulturních oblastí v roce 2019 (s využitím Výběrového šetření pracovních sil)

OBLAST	Organizace s převažující kulturní činností		Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převažující jinou než kulturní činností ¹⁾	Počet pracujících osob celkem ²⁾	z toho		
	Povolání kulturního charakteru	Povolání „ne-kulturního“ charakteru			z toho podnikatelé	zaměstnanci na prac. smlouvu či dohodu	zaměstnanci na plný úvazek
Kulturní dědictví	11 280	11 902	.	23 182	2 010	21 031	16 909
Interpretační umění	13 772	8 640	.	22 412	7 659	14 753	11 150
Výtvarné umění	14 584	2 758	.	17 342	13 568	3 550	2 151
Periodický a neperiodický tisk	16 483	12 257	.	28 740	14 363	14 377	13 239
Audiovizuální a interaktivní média	10 865	6 176	.	17 041	4 642	12 398	10 087
Architektura	8 577	15 125	.	23 702	14 749	8 873	7 550
Reklama	6 070	20 241	.	26 311	10 329	15 683	12 121
Umělecké vzdělávání	8 547	2 974	.	11 521	1 233	10 287	6 325
Správa a podpora kult. činnosti ³⁾
Nezařazeno do žádné oblasti	.	.	38 633	38 633	11 558	26 897	23 614
CELKEM	90 178	80 073	38 633	208 884	80 111	127 849	103 146

1) Část vybraných povolání se prolíná různými kulturními oblastmi a není proto možné s jistotou určit, do které oblasti spadají (např. herci mohou spadat jak do oblasti interpretačního umění v rámci svých divadelních aktivit, tak do oblasti audiovizuálních a interaktivních médií v rámci aktivit spojených s filmem či do oblastí reklamy). Proto nejsou kulturní povolání mimo kulturní organizace zařazena do konkrétní oblasti a jsou analyzována pouze jako celek.

2) Počet pracujících osob zahrnuje zaměstnance (na základě pracovní smlouvy či dohody), podnikatele (se zaměstnanci či bez zaměstnanců) a pomáhající rodinné příslušníky. Pomáhající rodinní příslušníci nejsou zahrnuti v podrobnějším členění.

3) Údaje o zaměstnanosti v rámci správních činností spojených s kulturou a činností organizací na podporu kultury nelze v čtyřmístném členění NACE z Výběrového šetření pracovních sil získat.

Tabulka 8 Zdroje a rozsah investic kulturního sektoru v roce 2019

v tis. Kč

POSKYTOVATEL	Investice v kulturním sektoru	Zdroje investic				Z celkových investic	
		státní	ze zahraničí	z toho	vlastní a jiné	hmotný majetek	nehmotný majetek
				EU			
Historická památka	607 525	251 297	154 569	154 869	201 659	568 463	39 062
Muzeum a galerie	1 222 870	1 394 157	189 157	189 078	0	1 171 879	50 991
Archiv	80 520	64 664	0	0	15 856	69 216	11 304
Knihovna	643 031	266 612	54 062	54 062	322 357	522 667	120 364
Divadlo	1 159 758	785 850	447	0	373 461	1 148 329	11 429
Koncertní sál (hudební tělesa, folklórní soubory a festivaly)	55 019	109 526	0	0	0	54 660	359
Kulturní dům	199 999	300 097	1 115	981	0	190 981	9 018
Výstavní sál	34 244	17 382	0	0	16 862	31 126	3 118
Rozhlas	164 720	0	0	0	164 720	112 600	52 120
Televize	3 520 721	0	17826	0	3 502 895	876 458	2 644 263

Ostatní poskytovatelé	9 645 747	78 524	12 352	12 052	9 038 707	6 750 100	2 895 647
CELKEM	17 334 154	3 268 109	429 528	411 042	13 636 517	11 496 479	5 837 675

Tabulka 9 Zahraniční obchod se zbožím a službami kulturního sektoru v roce 2019

v tis. Kč

OBLAST	EU		USA		Ostatní svět		CELKEM		
	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Saldo
Kulturní dědictví	737 204	830 239	10 605	115 086	13 414	162 778	761 223	1 108 103	-346 880
Interpretační umění	930 578	679 190	72 981	451 100	509 921	961 175	1 513 480	2 091 465	-577 985
Výtvarné umění	2 010 408	2 483 308	239 027	207 263	505 805	1 240 298	2 755 240	3 930 869	-1 175 629
Periodický a neperiodický tisk	12 949 964	9 765 879	1 514 276	305 833	598 612	2 952 764	15 062 852	13 024 476	2 038 376
Audiovizuální a interaktivní média	25 297 632	16 267 012	1 965 078	1 840 435	2 475 463	3 209 038	29 738 173	21 316 485	8 421 688
Architektura	170 338	89 235	128270	45	15 947	2 579	314 555	91 859	222 696
Reklama	9 596 496	9 614 742	3 153 890	482 867	284 857	4 040 381	13 035 243	14 137 990	-1 102 747
Umělecké vzdělávání
Správa a podpora kulturní činnosti

CELKEM	51 692 620	39 729 605	7 084 127	3 402 629	4 404 019	12 569 013	63 180 766	55 701 247	7 479 519
--------	------------	------------	-----------	-----------	-----------	------------	------------	------------	-----------

Tabulka 10 Analytická tabulka základních ukazatelů sektoru kultury za rok 2019

OBLAST	Veřejné zdroje		Úroveň hospodaření		Hrubá přidaná hodnota		Zaměstnanci		Mzdy		Investice		
	v tis. Kč	podíl na sektoru (%)	stupeň soběstačnosti (%)	zisková marže (%)	v mil. Kč	podíl na sektoru (%)	počet	podíl na sektoru (%)	průměrná měsíční mzda v Kč	Index k průměrné mzdě sektoru	v tis. Kč	Podíl krytý dotacemi a granty (%)	
Kulturní dědictví	16 449 718	38,2	49,7	2,2	12 019	9,9	19 182	23,1	28 533	86,9	2 786 218	85,5	
Interpretační umění	6 796 228	15,8	35,2	x	10 121	8,4	15 295	18,4	25 477	77,6	1 437 893	83,5	
Výtvarné umění	99 814	0,2	111,6	15,1	4 394	3,6	3 569	4,3	21 806	66,4	436 363	5,4	
Periodický a neperiodický tisk	58 046	0,1	102,9	5,4	14 668	12,1	11 723	14,1	34 966	106,5	2 534 183	0,4	
Audiovizuální a interaktivní média	2 721 359	6,3	88,4	6,1	30 228	25,0	8 253	9,9	45 052	137,2	5 471 226	0,5	
Architektura	0,0	0,0	108,7	10,2	13 976	11,5	7 734	9,3	37 166	113,2	1 693 114	0,8	
Reklama	0,0	0,0	102,3	5,4	23 969	19,8	13 684	16,5	37 837	115,2	2 879 541	0,1	
Umělecké vzdělávání	6 694 444	15,6	70,0	23,2	8 659	7,1	715	0,8	31 471	95,8	50 586	100	
Správa a podpora kulturní činnosti a neznámá oblast	10 225 905	23,8	37,4	0,1	3 091	2,6	2 958	3,6	35 410	107,8	45 030	0,0	
CELKEM	43 045 514	100,0	90,3	6,2	121 126	100,0	83 113	100,0	32 835	100,0	17 334 154	21,4	
z toho	Kulturní sektor	30 037 522	69,8	52,7	6,1	33 733	27,84958	37 835	27,8	26 767	81,5	4 587 432	79,8
	Kulturní průmysly	2 779 405	6,5	94,6	5,8	44 896	37,06579	19 976	37,1	39 133	119,2	8 005 409	0,4

Výsledky účtu kultury

Kreativní průmysly	2 682	0,006	104,6	6,9	39 405	32,5325	22 344	32,5	37 138	113,1	4 696 283	0,3
Správa a podpora kulturní činnosti	2 353 034	5,5	37,4	0,1	3 091	2,55213	2 958	2,6	35 410	107,8	45 030	0,0

Tabulka 11 Časové řady vybraných ukazatelů sektoru kultury za roky 2010 – 2019

OBLAST	2010	2013	2015	2017	2018	2019	Index 2019/2018 v %	Index 2019/2010 v %
Veřejné zdroje celkem v mil. Kč	36 283	34 644	34 282	35 789	41 429	43 046	103,9	118,6
Náklady celkem v mil. Kč	219 816	198 111	201 846	224 664	243 161	244 269	100,5	111,1
Výnosy celkem v mil. Kč	229 110	206 727	218 448	240 273	260 655	262 119	100,6	114,4
Stupeň soběstačnosti (v %)	87,1	85,7	87,9	89,5	88,6	90,3	101,9	103,7
Počet zaměstnanců v osobách	87 018	81 417	89 330	84 622	88 527	83 113	93,9	95,5
Průměrná hrubá měsíční mzda v Kč	24 406	24 431	25 966	27 643	29 618	32 835	110,9	134,5
Investice v mil. Kč	13 748	10 676	13 578	13 703	16 253	17 334	106,7	126,1
Hrubá přidaná hodnota v mld. Kč ¹⁾	86,1	81,4	89,5	95,1	111,9	121,1	108,2	140,7
Hrubý domácí produkt v mld. Kč ¹⁾	59,5	54,5	62,7	68,9	84,0	91,2	108,6	153,3
Podíl kultury na hrubé přidané hodnotě (v %) ¹⁾	2,4	2,2	2,2	2,1	2,3	2,3	101,3	97,1

Výsledky účtu kultury

Podíl kultury na HDP (v %) ¹⁾	1,5	1,3	1,4	1,4	1,6	1,6	102,6	106,0
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-------	-------

1) využita výrobní metoda propočtu HDP; za rok 2019 odhad z předběžných dat

Tabulka 12 Počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb v roce 2019

POSKYTOVATEL	Kulturní podniky a instituce celkem	v tom		
		státní	soukromé	ostatní
Památkový objekt zpřístupněný za vstupné	326	216	53	57
Muzeum a galerie (muzea výtvarných umění)	481	377	59	45
Výstavní síň	244	96	79	69
Knihovna veřejná	5 307	5 307	0	0
Divadlo	275	76	79	120
Hudební těleso	39	11	8	20
Rozhlas	48	2	46	0
Televize	130	11	119	0
Festivaly	471	139	89	243
Kulturní domy	700	613	31	56

Vydavatelé neperiodického a periodického tisku	878	92	696	90
CELKEM	8 899	6 940	1 259	700

Tabulka 13 Relativní vyjádření výkonu poskytovatelů kulturních služeb v naturálních ukazatelích v roce 2019

POSKYTOVATEL	Počet návštěv kulturních zařízení na 10 tis. obyvatel	Počet vydaných titulů / náklad neperiodických publikací, audioknih, e-knih	Počet vysílacích hodin na 1 držitele vysílací licence	Index 2019/2018 (v %)
Historické památky	14 038	x	x	102,9
Muzea a galerie	13 781	x	x	102,3
Výstavní sály	20 715	x	x	99,8
Knihovny	2 254	x	x	93,5
Kina	17 170	x	x	111,6
Divadlo	8 136	x	x	106,2
Koncertní sály (soubory a festivaly)	4 365	x	x	133,8
Nakladatelství a vydavatelství	0	17 330 / 38 066 856, 293 260, 274 240	x	122,7 (tituly)
Rozhlas	x	x	14 346	89,7
Televize	x	x	11 350	105,6

Výsledky účtu kultury

Kulturní domy	11 180	x	x	107,5
CELKEM	91 639	17 330 / 38 066 856, 293 260, 274 240	25 696	105,4¹⁾

1) zahrnuje pouze návštěvnost